

Čtvrtek, 19. března 2009, | 12 | Svátek má Josef

Scéna.cz

NAJDI

[NETHOVORY >>](#)

23.3.2009

Tomáš
ŘEHÁK, RNDr.

25.3.2009

Stano
SLOVÁK

[MOJE SCÉNA >>](#)

-- jméno --

PŘIHLÁSIT

novinky emailem

nová registrace soutěže

[nastavit jako domovskou stránku](#)

- [ČASOPIS](#)
- [KDY, KDE, CO, KDO](#)
- [SPECIÁLNÍ](#)
- [SLUŽBY](#)

- [Národní divadlo](#)
- [volnv.cz](#)
- [divadlo.sk](#)

- [Divadlo](#)
- [Hudba](#)
- [Opera/Tanec](#)
- [Literatura/Umění](#)
- [Archiv čísel](#)

Svérázná arénovsky autentická studie lidských iluzí

autor: archiv divadla

[zvětšit obrázek](#)

Soubor Komorní scény *Aréna* nastudoval v režii Michala Langa inscenaci **Procitnutí jara**. Znamé Procitnutí jara, známého německého dramatika, herce, hudebníka a spisovatele **Franka Wedekinda**. Podle mého názoru se jedná o výtečně vybraný titul právě sem, do divadla, kam mládež neváhá chodit na rande.

Téma školy, uhozených zákazů a partiček, kde spolu kamarádi různorodé individuality, téma outsiderství a přitažlivosti myšlenek na smrt, činí hru aktuální. Spolu s důsledky tvrdé a puritánské výchovy v rodině, mají moc zasáhnout duši diváka poté, co došlo k zašlapání osobnosti mladých hrdinů zápasících s dospíváním.

Hra, autorem nazvaná „dětskou tragedií“, byla napsána v poslední dekádě 19. století. Předběhla tehdy svou dobu a potýkala se s cenzurou. Dnes, kdy je na jevišti dovoleno vše, inscenátoři zvolili cudné dobové kostýmy s důrazem na uniformy. Herci se postupně obléknou do uniforem školního ústavu, polepšovny či kněžích (kostýmy Marta Roszkopfová). Rovněž je oděvem zdůrazněno sociální postavení Bergmannových a Gaborových. Vendulka Bergmannová (**Tereza Dočkalová**) touží běhat pořád v dětských šatičkách. Její přímočarost vyniká v rozhovoru se zdrženlivou matkou (**Dana Fialková**). V kontrastu s její obsesivní touhou po ponižování, která postupně vychází otevřeně najevo v setkání se spolužákem Melicharem Gaborem (**Michal Čapka**). Její děsivá smrt při neodborném potratu je předvedena zkratkou – sbor počestných žen ji nacpe do rakve a přisedne víko. Na jejím náhrobku se napíše, že zemřela na bledničku, čímž je korunováno pokrytectví přítomné v atmosféře celé inscenace, pokrytectví, které je silnější než smrt.

Závěrečná groteskní scéna na hřbitově je plná náhrobků z živých lidí, kudy provází sebevrah Mořic svého přítele Melichara. Proměnlivá scéna Davida Baziky pracuje s náznaky, dost elementů je tvořeno ze dřeva (kuželky, chůdy pana ředitele, praktikábl znázorňující strom).

Pro odlehčení se v další linii rozvíjí spleť vztahů mezi čtyřlístkem spolužáků, kteří zavile diskutují o probíraném učivu, avšak vždycky skončí u otázek sexuality. Jeník Rilow (Albert Čuba) se převléká za ženu a vášnivě rozřezává ženské akty, aby na konec během brigády skončil v náručí spolužáka Arnošta Röbla (Vladislav Georgiev). Tragikomická postava snaživého žáka, který je opožděný ve vývoji a zastřelí se kvůli strachu ze zklamání rodičů z jeho studijních neúspěchů, svým ztvárněním připomíná dřívější role Michala Moučky alias Mořice Stiefla. Spolu s Michalem Čapkou však také precizně vystříhlí role otců Melichara a Mořice.

Největší počet rolí předvedl **René Šmotek** (Ředitel Suchopár, Zdravotní rada, Mudr. Prášek a Zakuklený pán), přičemž ta poslední dodává příběhu tajemství. Herci podali vyrovnaný týmový výkon. Zvláštní příležitost se zde naskytla Tereze Dočkalové a Michalu Čapkovi. Něžným hlas se linul z Aleny Sasínové-Polarczyk v subtilním vydání tolerantní matky Gaborové, Albert Čuba a Vladislav Georgiev pobaví s životním nadhledem a současně přesně zahraniční party v dur i v moll.

Procitnutí jara je další svéráznou arénovskými autentickou studií lidských iluzí, tužeb a komplexů, kterou režie Michala Langa podává s černým humorem, s nadsázkou stylizovanými hereckými prostředky a přitom s bohatým fantaskním oparem tvořeným básnivými slovy a hudbou (překlad nesmrtelného bouřliváka Wedekinda - Petr Kopta).

16.3.2009 22:03:00 Doubravka Krautschneiderová | rubrika - [Recenze](#)

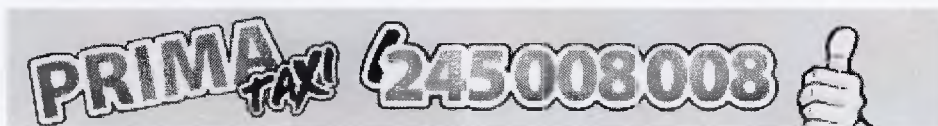
TIP!

- [Krnov: 4. přehlídka 70mm filmů](#)

Časopis 12 - rubriky

[Archiv čísel](#)

OstravaBlog

- [Redakce a kontakt](#)
- [Inzerujte u nás](#)

S úsměvem na rtech o umírajících teenagerech

19. 1. 2009, 15:50 | Kultura > Divadlo | Adéla Koutná, foto Roman Polášek

Už třetí měsíc je na repertoáru Komorní scény Aréna „dětská tragédie“ Procitnutí jara. Prvotina německého autora Franka Wedekinda svého času způsobila velký rozruch. A není divu – svým otevřeným přístupem k dospívání a sexualitě dokáže diváky zaujmout i dnes o více než sto let později.

Sebevražda, těhotenství, polepšovna – nejen to potkává Wedekindovi čtrnáctileté protagonisty. Děti bezstarostně proplovají vesnickým životem a vzápětí se stávají obětmi nemilosrdného dospívání. Problémy, ať už existenční, sexuální či školní, se ozývají čím dál hlasitěji. Ze všech stran děti atakuje přemíra citů, obava ze zesměšnění, pochybnosti o sobě samém.

Každá Wedekindova postava se se světem pere po svém. Intelektuál Melichar Gabor, nejsilnější osobnost celé hry, si svou inteligencí získává celé své okolí – přesto však v závěru zůstává osamocen. Slabomyslný Mořic Stiefel se plně oddává studiu, nakonec ale – sužován depresiemi z vlastní neschopnosti – dospěje k nezvratnému rozhodnutí. Podobně i naivní Vendulka Bergmannová neprožívá mládí podle svých představ. Radost ze života je utlumena následkem zvrhlé fascinace násilím a sexuální nevědomosti. Právě odmítání společnosti detabuizovat otázky sexuality Wedekind kritizuje. Paní Bergmannová, Vendulčina matka, symbolizuje panickou hrůzu rodičů ze „zakázaných témat“ a neschopnost připravit vlastní dítě do života; třímetrový ředitel školy Suchopár je autoritou nemilosrdně potlačující a trestající individuální smýšlení, které není v souladu s názorem většiny. Mezigenerační konflikty vrcholí v nepříliš pozitivní závěr, kdy rodiče zavrhnou své potomky, bezhlavá mrtvola láká kamaráda do světa zesnulých a děvčátka se smiřují s tím, že život není vždy jen krásný.

Ústřední trio Michala Čapky (Melichar), Terezy Dočkalové (Vendula) a Michala Moučky (Mořic) je tahounem celé inscenace. Všichni tři předvádí bravurní výkony. Postavám vdechli osobitost a zejména věrohodnost – jejich výstupům nelze neuvěřit. Skvěle si poradila i Alena Sasínová-Polarczyk coby Melicharova matka, zpočátku milující, na konci odvrhující. Svým nadneseným, přesto i citlivým a mateřsky vroucím herectvím Sasínová opět dokazuje, že je posilou souboru. Hned tři postavy zvládá René Šmotek. Z hrůzyplného ředitele školy se mění v úlisného doktora a na závěr v záhadného zakukleného pána; ani jedna postava není stejná. Zdvojování či ztrojování rolí je perličkou inscenace – většina herců (kromě zmíněných i Vladislav Georgiev, Marek Cisovský a Vojtěch Lipina) se kromě mladých chlapců představí i jako chovanci polepšovny či vlastní otcové. V neposlední řadě stojí za

zmínku Albert Čuba jako sexuálně nevybouřený Jeník Rilow. Přestože jeho výstupy vzbuzují smích a nekorespondují s tragikou hry, nadšení, elán a takřka dětská hravost, s jakou se Čuba role ujal, si právem vysluhuje potlesky na otevřené scéně.

Komické pasáže – ať už naivně hloupé dialogy, milostné tokání dvou chlapců nebo situace ponejvíce absurdní (hřbitovní scéna) – zasahují do tragického rázu hry a odlehčují ji. Režisér Michal Lang se soustředil spíše na „zevnějšek“ inscenace a nepídí se po všech významových rovinách textu. Jakoby chtěl říci, že kdo hledá, najde: přijde-li se divák bavit, směje se grotesknosti hrdinů, hledá-li hlubší poselství, musí se sám zamyslet a nahlédnout mezi řádky. V každém případě si přijde na své.

Po technické stránce není inscenaci co vytknout. Langova hudba dodává dramatickým momentům atmosféru. Tradičně přesně vystihující kostýmy Marty Roszkopfové přidávají hercům na věrohodnosti. Také scéna Davida Baziky je jednoduchá a účelná. Každá kulisa i rekvizita má více významů, což usnadňuje časté přechody z jednoho prostředí do druhého.

Inszenace je plynulá, dialogy nabité energií. Vypjaté situace ale občas postrádají potřebné napětí a vyvolávají smích – je otázkou, zda je na vině Langova snaha pobavit (jak se mu výtečně daří u předechozího díla černočerné komedie *Poručík z Inishmoru*), nebo věkový průměr návštěvníků Arény. Pro ty už je sexuální nevědomost ve čtrnácti letech čímsi směšným a neuvěřitelným. Procitnutí jara má však stále co říci i v dnešní době. Záleží jen na divákovi, zda se rozhodne jako Wedekindovi hrdinové hloubavě přemýšlet, utápně se v sebelítosti, nebo se prostě jen zasmát a jít dál.

Frank Wedekind: Procitnutí jara

Komorní scéna Aréna, premiéra 18. října 2008

Režie a hudba

Michal Lang

Hrají

Dana Fialková, Tereza Dočkalová, Alena Sasínová-Polarczyk, Michal Čapka, Michal Moučka, Albert Čuba, Vladislav Georgiev, Marek Cisovský a další

Wedekind, pr. 18.10.2008

Brno / Morava

Drama / současná hra

Festivaly

Postřehy / Dílna

Praha / nová síť

Tiráž

ORAIY

Stydlivé jaro

1.3.2009 10:02:56 / Helena Kunčarová

K čemu inscenovat 140 let starou hru o sexuální nevědomosti, jejíž téma se nám dnes zdá spíše komické? Ve své době vzbudila **Wedekindova** dětská tragédie *Procitnutí jara* nevidané pobouření, byla označována jako dětská pornografie. Dneska její téma v neupravené podobě vyvolává naotech diváků lehký úsměv. Ztratila svoji skandální dravou sdělnost. Její prázdnota se neskrývá ani za rouškou grotesky, i když se o to režisér **Michal Lang** toporně pokouší. Nesnaží se text novátorsky uchopit, jen ho zesměšňuje. Ponurost a naléhavost textu nepodpoří ani houslové skladby při přestavbách, připomínající úvodní znělku z večerníčku Křemílek a Vochoomůrka. Režisér chtěl Wedekindovo rozvržení dramatu na jednotlivé zdánlivě nesouvislé obrazy. Nedržel se však již žánru tragédie, ale soustředil se na grotesknost, které u autora vyvěrá jen u několika postav profesorů, v inscenaci navíc potlačených.

Vendula objevuje svoji sexualitu, protože jí rodiče nevědomostí zakládají nebezpečí, nechá se vést instinktem. Silně katolická rodina neunesetěhotenství z nevědomosti a raději nechají Vendulu podstoupit riskantní potrat, který nepřežije. Pokrytecká matka jí zapírá její těhotenství, prý jde jen o bledničku. Jedináčka Melichara, otce dítěte, vychovává svobodomyšlná matka. Ten své volnosti zneužívá v neprospěch nevědoucí Venduly.

Morální pokrytečství dospělých a zatavování běžných, i když intimních věcí, jsou hlavní Wedekindovy motivy. Vedle nich se ještě objevují lehce autobiografické vzpomínky z gymnaziálních let, kdy se celý svět skládal jen z povinností a nepřiměřeného školního tlaku. Jeho tíhu Mořic neudržel – po vyhození ze školy se držel pátého přikázání a zabil se. Rodiče by prý neunesli takový neúspěch. Na Melicharovy spolužáky postupně přichází mužská pnutí. Na někoho dřívě, na někoho později. Jako když se hrají ruské kuželky. Falické kuželky jsou na scéně skoro od začátku hry až do přestávky. Postupně na nich sedí dívky i chlapi. Režisér naráží na objevování vlastní sexuality, na přerod heterosexuála v transvestitu (scéna, kdy Jeník cituje z Othella, ličce se při tom) až v gaye. Otázka, zda je záměr úmyslný či nikoliv, visí ve vzduchu.

Inscenace je roztržena do obrazů. Polyfunkční konstrukce (scéna **David Bazika**) je sice účelová, ale časté přestavby inscenací škodí. Jakoby režisér chtěl intimní momenty udělat tajemnými, halí je do tmy. Škoda jen, že právě tyto scény jsou nejpůsobivější. Představitelka Venduly **Tereza Dočkalová** zaujala svým široce rozevřenými očima. Mladá zdívavá dívka lačně objevuje intimní svět se svým kamarádem Melicharem (**Michal Čapka**). Čapka užívá pro Melichara nepřirozeně vulgární gesta. Ztrácí se v uchopení postavy – osciluje mezi rozmazleným jedináčkem, intelektuálním ateistou a vulgárním „tlučubou“. Melicharův nejlepší kamarád Mořic (**Michal Mořička**) je jeho pravým opakem, jak intelektuálně tak i fyzicky. Inscenace je omšele založena na protikladech. Svět dospělých se dostává do střetu se světem dětí. Pokrytečtí rodiče se stydí mluvit o tom nejpřirozenějším, zatímco jejich děti vedou rozhovory možná stydlivě ale otevřeně.

Celá inscenace je prostoupena nelogičností – jediná postava na chůdách je ředitel – nemálo se svým knírkem připomínajícího Hitlera (v Aškenazyho inscenaci *Jak jsem se ztratil* v Divadle v Dlouhé tento princip čti důsledněji – na chůdách jsou všechny dospělé postavy). Přestože ředitelův soud působí impozantně, když jako Bůh rozhoduje o dalším Melicharově osudu, chůdý jsou nelogické. Nejmravivější scéna potratu se u Langy změnila v dcerovraždu. Matka donutí Vendulu vypít bylinný léktvar a poté ji násilím strčí do rakve. Obě smrti se liší svým ztvárněním. Vendulina je metaforická, a možná i proto poetičtější, zatímco Mořicova sebevražda je realistická. Závěrečná scéna na hřbitově příběh zcela rozmělní. Scéna, ve které se má Melichar rozhodnout, podá-li ruku svému záhrobnímu kamarádovi Mořicovi (s ustřelenou hlavou v igelitové tašce!) či zakuklenému pánovi (snad Mefistovi), vyzní naprázdno. Podobně jako tato nedsledná inscenace.

Komorní scéna Aréna, Ostrava – Frank Wedekind: Procitnutí jara. Překlad Petr Kopta, režie a hudba Michal Lang, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová. Premiéra 18. října 2008.

Komentáře k článku

Rudý rorýs
Obrat...

"osciluje mezi rozmazleným jedináčkem, intelektuálním ateistou a vulgárním „tlučubou“... je naprosto unikátní.

Nový komentář

Jméno:

Email:

Předmět:

Váš komentář (max. 1000 znaků, žádné HTML):

inzerce

Velká Inventura
Olomouc 17. - 27. 3.

Festival Encounter
Brno 31. 3. - 4. 4.

Jiří Kratochvíl
Hry a sny

Bedřich Smetana:
Dalibor

Tiráž Odkazy

Brno / Morava

Drama / současná hra

Festivaly

Postřehy / Dílna

Praha / nová síť

Blogy

KAM PROCITÁ JARO?

4.11.2008 0:00:00 | Martin Bemátek | poslat e-mailem | přidat komentář

Brno / Morava

Čapka, Mořic (Michal Moučka) a Vendula (Tereza Dočkalová) tápají při popisu dosud neviděných tělesných orgánů a neprožitých aktů. Od společenských institucí – rodiny, školy – se odpovědi nedočkají, právě naopak. Wedekind odhaluje patologickou vnitřní závislost dospívajících mládežníků na kulturním milieu. Hrdinům nezbyvá nic než studovat do noci jakéhosi latinského klasika a pak si nechat vypílat pro jeho neznalost. V tragickém důsledku znamená špatná známka ustřelenou palici. A první sex vězení či dokonce vraždu z rukou milované maminky.

Režisér Lang s dramaturgem Tomášem Vůjtkem ponechali dobový dějový rámeček hry. Téma dospívání dušeného rigidní morálkou ironizují komickou nadsázkou a černým humorem. Kostýmní výtvarnice Marta Roszkopfová oblékla herce do dětských oblečků v souladu s území pojímající děti jako „malé dospělé“. Mundúry vězení, kam se Mořic dostává jako sexuální delikvent, odkazují k dnešním domovým důvěry. Ústřední generační konflikt a motivace postav určují společenské konvence počátku 20. století, zato komično je současné. Stylizaci kostýmů a hereckého projevu Lang umožňuje divákovi nadhled a zábavu nad neumělou snahou školáků tehdejší řady prolomit.

Tímto režisér zakotvuje téma v dávné historii a povyšuje ho na abstraktní a samozřejmý fenomén měšťácké společnosti. Vztah postav Venduly a její Matky (Dana Fialková) určuje dceřina nevinná nezkušenost a matčino zarputilé panbíčkářství. Pokud se dnes náctiletí rodičů vptávají tak jako Vendula, zda děti nosí čáp, pak to jsou otázky (a odpovědi) nanejvýš jízlivé.

Citová výchova snad může dnes zaostávat za výchovou k pragmatickým životním postojům, jak píše Ladislav Vrchovský, její příčiny a projevy jsou ale jiné. Dnes se mladí o sexu mluvit neostýchají, stud narůstá s přibývajícím věkem. Mládež je nejzásadnější marketingovou kategorií. Dospívání přece určují zásadně svobodnější podmínky výchovy i rafinovanější nástroje kontroly.

Ostych a okouzlení sexem

Dnes působí komicky především rozpaky z konverzace o sexu, což režisér zdůrazňuje i obsazením stejných herců do rolí rodičů a dětí. Relativizuje tak generační spor a naznačuje, že rodiče se v patnácti červenali nad stejnými slovy a kladli si stejné otázky, jako nyní řeší študáci. Naopak ztělesnění pokrytectví je zobecněno a sjednoceno trojediným obsazením Reného Šmotka v rolích Ředitele Suchopára a Zdravotního rady. Šmotek ztvárnil také tajemného Zakukleného pána dávajícího v závěru prchajícímu Melicharovi rady na cestu. Tímto obsazením dostávají udělovaná životních ponaučení sarkastický akcent. Stejně jako v předchozí pražské inscenaci *Procitnutí jara* použil Lang v Ostravě řadu obdobných prostředků. Například Ředitele postavil na chůdy, aby zvýšil distanci pedagogů a žáků a zdůraznil Suchopárovu nadřazenost i neobratnost. Hierarchicky je strukturována i scéna.

Scénograf David Bazika určuje architektonický prostor pomocí dvou vozů utvářejících interiéry či mostní, resp. výškovou konstrukci. Běžná existence hrdinů je uzavírána do intimních či sevřených prostor s malým okénkem. Zato vertikála mostu, spolu s malovanými obrazy na balkoně, nabízí místo dočasné uvolněnosti a snění, nebo se napak stává otvorem do podsvětí. V první části scény definuje hra a společné debaty spolužáků (hrají se i kuželky), po přestávce vše získává funerální atmosféra daná scénou pohřebního procesí a závěrečnou debatou na hřbitově. Několik solitérů (malá židlička, houpací kůň) pomáhá symbolizovat nepatřičnost dětství v „dospělém“ okolí a posiluje rozdílnost obou světů.

Utopie dospělosti

Inzerce

Michael Prostějovský

MUZIKÁL EXPRES

Přední český odborník na hudební divadlo a muzikály ve své knize popisuje příběhy 37 nejslavnějších muzikálů světa - Hair, Jesus Christ Superstar, Rent, The Producers atd. Text o každém muzikálu je doplněn základními informacemi o premíerách (off Broadway, Broadway, Londýn), případně o filmovém zpracování či českém nastudování. Kniha obsahuje též z podrobné portréty nejznámějších tvůrců muzikálů jako jsou například L. Bernstejn, A. L. Webber, G. Gerschwijn a další. Kniha v zajímavém grafickém zpracování obsahuje řadu fotografií.

Nešťastného blouda mezi dětstvím a dospělostí představuje v roli gymnazisty Mořice Stiefela Michal Moučka. Stiefel je outsiderem ve světě dětí i dospělých. Nalézá sice oporu v příteli Melicharovi, avšak nikoli pomoc při pochopení vlastní existence. Moučka pojímá svou postavu ironicky, ale jde o ironii lítostivou a procitěnou. Herec usazuje svůj hlas a mimiku do pro něj již typické polohy na hranici otázky a údivu, která se u Mořice stává běžným oznamovacím výrazem neustálého neporozumění světu. Moučka podává Mořicovo snažení po alespoň dostatečném školním prospěchu či překonání sexuálních rozpaků jako zarputilou, ale fatálně neúspěšnou introspekci člověka, jehož chování a myšlení tvoří nespíitelné úkoly diktované okolím. Metafora procitajícího jara, které je zabito, patří především Mořicovi. Postavu určují neustálé pokusy o pochopení, sebe sama, které mu svět principiálně odepírá. Poté, co mizí jeho utopická představa útěku do Ameriky, Mořic umírá.

Lang také vyostřuje vážné scény konfrontující oba světy. Zatímco u Wedekinda umírá Vendulka Bergmannová (Tereza Dočkalová) na následky nepovedeného potratu, v ostravské inscenaci je z její smrti přímo viněna rodina a společnost. Po odchodu seladonského doktora se připlíží sousedka Matka Schmidtová (Lenka Ouhřabková j.h) naličená jako smrt a podá matce Bergmannové (Dana Fialková) jed. Ta jej nutí dceř. Vendula pod nátlakem pije a z bílých duchen postele se propadá do černé rakve. Naopak závěrečná hřbitovní disputace prchajícího Melichara s bezhlavým sebevrahem Mořicem a Zakukleným pánem postrádá režijní výklad. Celá druhá půle také ztrácí předchozí švih a jednotu.

Demonstrace trudného osudu mladých hrdinů z vzdálených časů, která začala naivní komikou, končí groteskním výjevem s hroby, svícemi a filozofujícím Mořicem odcházejícím snad do jakési dospělosti. Langova kombinace rolí dětí i rodičů je retrospektivou. Dospělým pohledem nahlíží trochu pitomé mládí, které pomine. Hravostí a stylizací se snaží navracet k dětské hře potlačené společností či věkem. Vzdává se aktuálního pohledu a tematizace dnešních problémů za cenu rezignovaného konstatování, že tak to prostě bývá a nehledá, jak je tomu dnes. Snad se měl režisér pokusit o novou interpretaci a ne se držet již zavedených postupů z předchozího uvedení.

Komorní scéna Aréna, Ostrava - Frank Wedekind: Procitnutí jara. Překlad Petr Kopta, režie a hudba Michal Lang, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová, dramaturgie Tomáš Vůjtek. Premiéra 18. října 2008.

Zdroj fotografií Komorní scéna Aréna, autor Roman Polášek.

Diskuze k článku

U článku není vložen žádný příspěvek

[Přidat příspěvek](#) | [Zobrazit celou diskuzi](#)